

IBSA ADEEMSA KENNIINSA EERUU BOORDII **DAAYIREKTAROOTAA**

Ibsi adeemsa kenniinsa eeruu Boordii Daayirektarootaa akkaataa Qajeelfama Baankii Biyyoolessa Itiyooophiyaa Bulchiinsa Baankii Lakk.SBB/91/2024 keewwata 9 (4) tiin kan ba'edha.

Hojiwwan Guyyaa Yaa'iin Gaggeeffamu Raawwatamuu **Qaban:**

Koree Filachiftuu Yeroo Boordii Daayirektarootaa Hundeessuu

1. Koreen yeroof hundaa'u kun miseensota 5 ni qabaata.
2. Yoo xiqqaate miseensotni 2 Abbootii aksiyoona dhageettii guddaa hin qabne ta'uu qabu.
3. Miseensotni koree filachiiftuu ulaagaalee armaan gadittii tarreffaman guutuu qabu:-
 - Abbootii aksiyoona ta'uu qabu;
 - Koree filachiiftuu Boordii ta'uuf fedhii qabaachuu qabu;
 - Dhaabbata barnoota olaanaa beekamtii qabu irraa yoo xiqqaate digrii jalqabaa ykn kan kanaan wal gitu qabaachuu qaba;
 - Biyya Itiyooophiyaa kessattis ta'e biyyoota biroo kessatti seera biyya Itoophiyaas ta'e biyyoota biroo eegumsaa hawaasaf baasan cabsuun yakkaan murtiin balleessummaa kan itti hin murtoofne ta'uu qaba.
 - Adeemsa filannoo Boordii Daayirektarootaa hubachuu kan danda'an ta'uu qabu;
 - Isaan keessaa dura taa'aa fi barreessaa filachuu qabu.

Hub: Miseensotni Boordii Daayirektarootaa amma jiranii fi hojjetootni baankichaa miseensa koree ta'uu hin danda'an.



ADEEMSA KAADHIMAMTOOTA BOORDII DAAYIREKTAROOTAAF EERUUN ITTIIN KENNAMU

1. Miseensonni koree filachiiftu yeroof hundeeffaman filannoo Boordii Daayirektarootaaf kaadhimamaa ta'anii of dhiyeessu hin danda'an.
2. Boordiiin Daayirektarootaa amma jiru tarree kaadhimamtoota Boordii walaba ta'anii koree filachiiftu kennuu qaba. Lakkoofsi kunis baayyina Boordii Daayirektaroota Walaba barbaadamanii dachaa lama ta'uu qaba.
3. Koreen filachiiftu yeroof hundeeffaman tarreewwan 3'n armaan gadiitiif eeruu fuudhuu fi tarreeffama qopheessuutu irraa eegama:-
 - 3.1 **Tarree 1:** Miseensota Boordii keessaa 1/3ffaan abbootii aksiyoona dhageettii olaanaa hin qabne keessaa kan filataman yoo ta'u, eeruu fi filannoonis abbootii aksiyoona dhageettii Olaanaa hin qabne qofaan gaggeeffama.
 - 3.2 **Tarree 2:** Miseensota Boordii keessaa 1/3ffaan abbootii aksiyoona hunda keessaa kan filataman yoo ta'u, eeruu fi filannoonis abbootii aksiyoona hundaan kan raawwatamu ta'a.
 - 3.3 **Tarree 3:** Miseensota Boordii keessaa harki 1/3ffaan Boordii Daayirektaroota Walaba yeroo ta'an Boordii Daayirektaroota amma jiruun kan kaadhimaman ta'ee abbootii aksiyoona hundaan kan filataman ta'a.
4. Lakkoofsi kaadhimamtootaa baay'ina teessuma Boordii dachaa lamaa gadi ta'uu hin qabu ykn 26 ta'uu qaba.
5. Yaa'iin Abbootii Aksiyoona Waliigalaa Idilee tokkoon tokkoon kaadhimamaaf adda addaan sagalee kan kennu yoo ta'u,
6. kaadhimamaan sagalee baay'ee argate ni filatama. Kaadhimamaan lamaa fi isaa ol sagalee walqixa kan argatan yoo ta'e, filannoon sadarkaa barnootaa, muuxannoo hojii, dandeettii ykn ulaagaalee rogummaa qaban biroo irratti hundaa'uun kan adda baafaman ni ta'a.
7. Gara fuulduraatti sababa adda addaatiin Boordii Daayirektarootaa keessaa bakki duwwaan yeroo jiraatutti bakka buusuuf akka mijatutti kaadhimtoota amma hin falatamin dameewwan tokkoon tokkoon jalatti eeggataa ta'uun ni filatamu.
8. Baay'inni sagalee hanga aksiyoona/kaappitaala jiru irratti hundaa'a.
9. Eeruu dhiyaatan hundi odeeffannoo armaan gadii of keessatti qabachuu qabu:
 - Maqaa guutuu
 - Umurii (yoo kaadhimamaan dhaabbata- namummaa seera qabu ta'e fi bakka bu'aan achumatti kan beekamu yoo ta'e- umrii bakka bu'aa).
 - Sadarkaa barnootaa
 - Muuxannoo hojii
 - Boordii daayirektarootaa amma jiru keessatti gahee hojii (yoo jiraate)
 - Haala hojii fi gita hojii yeroo ammaa dhaabbata kamiyyuu keessatti qabu.
 - Teessoo/Bakka jireenyaa kaadhimamaa
 - Maqaa guutuu abbaa aksiyoonaa eeruu kennuu.
10. Korichi eeruu gama hundaan argate sadarkaa barnootaa fi muuxannoo kaadhimamaa waliin gabaabaatti yaa'ii waliigalaa abbootii aksiyoonaatiif ibsuu qaba.
11. Korichis kaadhimamtootni yaa'ii waliigalaa abbootii aksiyoona waliin akka wal baranii fi miseensa boordii ta'anii tajaajiluuf fedhii qabachuu isaanii akka ibsan carraa ni kennuufi qaba.

Adeemsa Filannoo Miseensota Boordii Daayirektarootaa

1. Baankichi waraqaa filannoo fi saanduqa filannoo ni qopheessa.
2. Abbootiin aksiyoona kaardii filannoo irratti tokkoon tokkoo dame filannoof maqaa kaadhimamtootaa barreessanii saanduqa filannoo keessa kaa'u.
3. Abbaan aksiyoona tokko gahee ofii isaatii dabalatee kaappitaala waldichaa mallatteeffame keessaa 10% ol bakka bu'ee sagalee kennuu hin danda'u.
4. Adeemsi Filannoo akkuma xumurameen koreen kaardii filannoo lakkaa'uu qaba.
5. Koreen kaardii filannoo lakkaa'uun kaardii fudhatama hin qabne adda baasee galmeessuu qaba.
6. Kaardiin sagalee lakkaa'ame saamsamuun addaan baafamee kaa'amuu qaba. Bu'aan filannoo yaa'ii waliigalaaf erga ibsameen booda kaardiiwwan filannoo barreessaa waldichaatti kennamuu qaba.
7. Bu'aan filannoo battaluma sana yaa'ii waliigalaaf karaa dura taa'aa ykn barreessaa koreetiin beeksifamuu kan qabu yoo ta'u, adeemsi lakkaawwii yeroo sanatti kan hin xumuramne yoo ta'e akkaataa armaan gadiitiin kan keessumeeffamu ta'a.
 - A. Bakka koreen fi/ykn bakka bu'oonna tajjabdoonna yaa'ichaa argamanitti saanduqni filannoo erga saamsameen booda gara waajjira muummee baankichaatti geeffamuun guyyaa hojii itti aanutti lakkaawwiin sagalee ni taasifama.
 - B. Bu'aan filannoos guyyaa lakkaawwiin sagalee xumurametti gabatee beeksisa waajjira muummee baankii irratti ykn bakka mul'atu kamittuu fi marsariitii baankichaa irratti ni ifooma.

የዳይሬክተሮች ቦርድ የጥቆማ አካሄድ መግለጫ

ሀ. ቅድመ ጉባዔ ተግባራት

1. የዳይሬክተሮች ቦርድ የጥቆማና ምርጫ መሰፈርት በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ የባንክ አስተዳደር መመሪያ ቁጥር SBB/91/2024 አንቀጽ 9 (9.3 መሠረት ታህሳስ 8 ቀን 2017 በሪፖርተር እና አዲስ ዘመን ጋዜጣ ላይ ታትሟል።
2. የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ በባንክ አስተዳደር መመሪያ ቁጥር SBB/1/2004 አንቀጽ 93 መሠረት የዳይሬክተሮች ቦርድ ጊዜያዊ አስመራጭ ኮሚቴን መምረጥ እና መቋቋም ለጉባዔው ከሚቀርቡ አጀንዳዎች የመጀመሪያው እንዲሆን በባለአክሲዮኖች የጉባዔው ጥሪ ማስታወቂያ ላይ ተቀምጧል።

ለ. በጉባዔው ዕለት የሚከውኑ ተግባራት:

1. ጉባዔው በመጀመሪያ አጀንዳ ላይ ጊዜያዊ የዳይሬክተሮች ቦርድ አስመራጭ ኮሚቴ አባላትን በሚከተሉት መመዘኛዎች ያቋቁማል።
 - 1.1 ጊዜያዊ ኮሚቴው 5 አባላት ይኖሩታል።
 - 1.2 የኮሚቴ አባላት ሆነው ከሚመረጡ አባላት መካከል ቢያንስ ሁለቱ ተደማጭነት የሌላቸው ባለአክሲዮኖች መሆን አለባቸው፤
 - 1.3 የኮሚቴው አባላት የባንኩ ባለአክሲዮን መሆን ይጠበቅባቸዋል፤
 - 1.4 የኮሚቴ አባል ሆኖ ለመስራት ፍላጎት ያለው መሆን አለበት፤
 - 1.5 በሥራ ላይ የሚገኙ የባንኩ የዳይሬክተሮች ቦርድ ወይም ሰራተኛ ያልሆነ ሰው መሆን አለበት፤
 - 1.6 ቢያንስ ሁለተኛ ደረጃ ወይም ተመጣጣኝ ትምህርት ያጠናቀቁ መሆን አለባቸው።
 - 1.7 ህብረተሰቡን እምነት ከማጉደል እና ከማጭበርበር የወንጀል ድርጊቶች ለመከላከል ሲባል በኢትዮጵያም ሆነ በሌሎች ቦታዎች የወጡ ህጎችን በመተላለፍ ተከሰሶ ያልተፈረደበት መሆን ይኖርበታል።
 - 1.8 የኮሚቴው አባላት ከመካከላቸው ሊቀመንበር እና ፀሐፊን ይመርጣሉ።



ለዳይሬክተሮች ቦርድ አባልነት ጥቆማ የመስጠት አካሄድ

1. የጊዜያዊ አስመራጭ ኮሚቴ አባላት እራሳቸውን ለዳይሬክተሮች ቦርድ ምርጫ እጩ አድርገው ማቅረብ አይችሉም።
2. አሁን ያለው የዳይሬክተሮች ቦርድ የገለልተኛ ቦርድ አገልግሎት ማስጠበቅ ለሚችል ለሚገኘው ማስጠበቅ አለበት። ይህም የገለልተኛ የዳይሬክተሮች ቦርድ ሁለት አጥፍ መሆን አለበት።
3. ጊዜያዊ አስመራጭ ኮሚቴው ለሚከተሉት ጥቆማ መቀበልና ዝርዝር ማዘጋጀት ይጠበቅባቸዋል፡
 - 3.1 ዝርዝር 1: 1/3ኛ የቦርድ አባላት ተጽዕኖ ፈጣሪ ካልሆኑ ባለአክሲዮኖች የሚመረጡ ሆኖ ጥቆማና ምርጫም ተጽኖ ፈጣሪ ባልሆኑ ባለአክሲዮኖች ብቻ ይደረጋል።
 - 3.2 ዝርዝር 2: 1/3ኛ የቦርድ አባላት ከሁሉም ባለአክሲዮኖች የሚመረጡ ሆኖ ጥቆማና ምርጫ በሁሉም ባለአክሲዮኖች ይደረጋል።
 - 3.3 ዝርዝር 3: 1/3ኛ የቦርድ አባላት ገለልተኛ ዳይሬክተሮች ቦርድ ሲሆኑ በነባሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ ተመልምለው የሚቀርቡ ሆኖ በሁሉም ባለአክሲዮኖች ይመረጣሉ።
 - 3.4 የዕጩዎች ቁጥር ከቦርድ ብዛት ከሁለት አጥፍ እናም 26 መሆን አለበት።
 - 3.5 የባለአክሲዮኖች መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔው ለእያንዳንዱ ዕጩ ለየብቻ ድምጽ የሚሰጥ ሲሆን ብዙ ድምጽ ያገኘ ዕጩ ይመረጣል።
 - 3.6 ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ዕጩዎች እኩል ድምጽ ቢያገኙ ምርጫው በትምህርት ደረጃ፣ በሥራ ልምድ፣ ባላቸው ችሎታ ወይም አግባብነት ባለው ማንኛውም መስፈርት ላይ ተመስርቶ ይለያል።
 - 3.7 ወደፊት ከዳይሬክተሮች ቦርድ መቀመጫ ውስጥ በተለያዩ ምክንያቶች ከፍተኛ ወንበር በሚኖርበት ጊዜ ለመተካት እንዲያመች አሁን ያልተመረጡ ዕጩዎች በእያንዳንዱ ዘርፍ ስር ተጠባባቂ ተደርገው ይያዛሉ።
 - 3.8 የድምጽ ብዛት የሚመሰረተው ባለው የአክሲዮን/ካፒታል መጠን ላይ ነው።
 - 3.9 ሁሉም ጥቆማዎች የሚከተሉትን መረጃዎች ሊያካትቱ ይገባል፡
 - ሀ. ሙሉ ስም
 - ለ. ዕድሜ (ዕጩው ሕጋዊ ሰውነት ያለው ከሆነ እና ተወካዩ እዚያው የሚታወቅ ከሆነ የተወካዩን ዕድሜ)
 - ሐ. የትምህርት ደረጃ
 - መ. የሥራ ልምድ
 - ሠ. አሁን ባለው የዳይሬክተሮች ቦርድ ውስጥ ያለው የሥራ ድርሻ (ካለ)
 - ረ. በማንኛውም ተቋም ውስጥ አሁን ያለው የሥራ ሁኔታ እና መደብ
 - ሰ. የዕጩው የመኖሪያ አድራሻ
 - ሸ. የጠቋሚው ባለአክሲዮን ሙሉ ስም
 - 3.10 3.10. ኮሚቴው በሁሉም ዘርፍ የተቀበለውን ጥቆማ ከተጠቋሚዎች የትምህርት ደረጃና ልምድ ጋር በአጭሩ ለባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔው መግለጽ አለበት።
 - 3.11 3.11. ኮሚቴው ዕጩዎች ለባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔ እራሳቸውን እንዲያስተዋውቁ እና የቦርድ አባል ሆነው ለማገልገል ፈቃደኛ ስለመሆናቸው እንዲገልጹ ዕድል መስጠት አለበት።

የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ምርጫ ሂደት

1. ባንኩ የምርጫ ካርድ እና የምርጫ ሳጥኖችን ያዘጋጃል።
2. ባለአክሲዮኖች ለእያንዳንዱ ዝርዝር ዕጩዎችን ስም በምርጫ ካርዱ ላይ በመጻፍ በምርጫ ሳጥኖች ውስጥ ያስገባሉ።
3. አንድ ባለአክሲዮን የራሱን ድርሻ ጨምሮ ከማህበሩ የተፈረም ካፒታል ከ10% በላይ ያለውን ድርሻ በመወከል መምረጥ አይችልም።
4. የምርጫ ሂደቱ እንዳለቀ ኮሚቴው የምርጫ ካርዶቹን መቁጠር አለበት።
5. ኮሚቴው የምርጫ ካርዶቹን ቆጥሮ ተቀባይነት የሌላቸውን ካርዶች በመለየት መመዝገብ አለበት።
6. የተቆጠሩ የምርጫ ካርዶች ታሽገው ለብቻ መያዝ አለባቸው። የምርጫ ውጤቱም ለባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔ ከተገለጸ በኋላ፣ የምርጫ ካርዶቹ ለማህበሩ ጸሃፊ ማስጠበቅ አለበት።
7. የምርጫ ውጤት ወዲያው ለባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔ በኮሚቴው ሰብሳቢ ወይም ጸሃፊ መገለጽ ያለበት ሲሆን የቆጠራው ሂደት ወዲያው ካለቀ እንደሚከተለው ይስተናገዳል፡-
 - ሀ. ኮሚቴው እና/ወይም የጉባዔው ታዛቢዎች ተወካዮች፣ እንዲሁም ሌሎች አግባብነት ያላቸው በተገኙበት የምርጫ ሳጥኑ ከታሸገ በኋላ ወደ ባንኩ ዋና መሥሪያ ቤት ተወስዶ ቆጠራው በቀጣዩ የሥራ ቀን ቀጥሎ ይከናወናል።
 - ለ. የምርጫውም ውጤት በባንኩ ዋና መሥሪያ ቤት የማስታወቂያ ሠሌዳ ላይ ወይም በማንኛውም የሚታይ ቦታ እና በባንኩ ድረ-ገጽ ላይ ቆጠራው በተጠናቀቀበት ዕለት ይፋ ይደረጋል።